

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 284/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., LL.M., advokátkou, Mariánske námestie 31, Žilina, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/29/2008 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. mája 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní označenom v záhlaví. Súčasne navrhujú, aby ústavný súd priznal každému z nich finančné zadosťučinenie vo výške 7 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo 12. apríla 2002, keď bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľov o odstránenie stavby. Následne okresný súd pripustil zmenu žaloby na návrh na zriadenie vecného bremena za náhradu.
3. Sťažovatelia sa ochrany na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní domáhali ústavnou sťažnosťou, ktorej ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 171/2021-37 zo 29. júna 2021 vyhovel, vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov, priznal sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému v sume 3 000 eur a náhradu trov konania.

4. Na pojednávaní uskutočnenom 5. októbra 2021 okresný súd vyhlásil čiastočný rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľov v časti o zriadenie vecného bremena zamietol (výrok I) s tým, že o trovách konania rozhodne až v konečnom rozhodnutí (výrok II). Proti rozsudku sa sťažovatelia 3. januára 2022 odvolali.

5. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 15Co/85/2023 z 31. júla 2024 pripustil zmeny týkajúce sa účastníkov konania na strane žalovaných (výroky I až VIII) a čiastočný rozsudok potvrdil (výrok IX). Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia dovolanie.

6. Na pojednávaní 29. októbra 2024 vyhlásil okresný súd rozsudok, ktorým v nadväznosti na čiastočný rozsudok uložil žalovaným povinnosť zaplatiť sťažovateľom sumu vo výške určenej vo vzťahu k jednotlivým žalovaným, vo zvyšku žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 47,74 %. Proti tomuto rozsudku sa odvolali obe sporové strany.

7. Vec sťažovateľov bola 3. februára 2025 predložená dovolaciemu súdu (sp. zn. 3Cdo/13/2025).

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia zastávajú názor, že po 19 rokoch trvania sporu a po ostatnom náleze ústavného súdu okresný súd miesto meritórneho rozhodnutia vo veci samej rozhodol čiastočným rozsudkom, hoci nič nebránilo tomu, aby rozhodol nielen o otázke zriadenia vecného bremena, ale aj o náhrade za vecné bremeno. Vydanie čiastočného rozsudku sťažovatelia považujú za nehospodárne a neúčelné, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že finančnej náhrady za vecné bremeno sa v petite žaloby domáhajú kontinuálne od 26. septembra 2002.

9. V súčasnosti je čiastočný rozsudok predmetom dovolacieho konania, avšak rozhodnutie vo veci samej o zvyšku predmetu sporu a odvolanie podané proti nemu nie sú dosiaľ predložené na rozhodnutie dovolaciemu súdu. V prípade čiastočného rozsudku odvolací súd rozhodoval od marca 2022 do júla 2024, pričom od marca 2022 do mája 2023 sa vo veci nemohlo konať, pretože bolo potrebné odstrániť nedostatky čiastočného rozsudku prostredníctvom súdu prvej inštancie (vec bola vrátená okresnému súdu na vydanie opravného uznesenia). Ak by konanie na odvolacom súde trvalo len po dobu jedného roka, je zrejmé, že od podania ústavnej sťažnosti (máj 2025) budú sťažovatelia minimálne jeden ďalší rok čakať na právoplatné skončenie veci.

10. Od podania žaloby spor trvá 23 rokov. Návrh na začatie konania sťažovatelia podávali ako 50-roční v produktívnom veku, dnes sú obaja starobnými dôchodcami, sťažovateľ bude mať 75 rokov a sťažovateľka 70 rokov. Náklady na vedenie súdneho sporu a ich zásah do sociálnej situácie sťažovateľov sú pre nich neporovnateľne vyššie ako pre žalovaných, ktorí sa na nákladoch súdneho sporu môžu podieľať až v počte 107 (počet vlastníkov vystupujúcich aktuálne na strane žalovaných).

11. Prieťahy v konaní spôsobili značnú právnu neistotu sťažovateľov domáhajúcich sa súdnej ochrany, stav právnej neistoty nebol doteraz riadne odstránený a trvá už 23 rokov, preto sťažovatelia žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 7 000 eur pre každého z nich.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľov obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Predmetom preskúmania v konaní o ústavnej sťažnosti je opakované tvrdenie sťažovateľov o porušení ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vychádzajúc z petitu tejto v poradí druhej ústavnej sťažnosti sťažovateľov, ktorým je ústavný súd viazaný, sťažovatelia namietajú postup okresného súdu v napadnutom konaní v podstate od začatia konania.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 195/07, IV. ÚS 90/2010, II. ÚS 486/2022).

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok ESLP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00).

16. Ústavný súd predmetnú vec posudzoval so zreteľom na už existujúci skorší nález v rovnakej záležitosti sťažovateľov, ktorý nadobudol právoplatnosť 22. júla 2021. Keďže bol viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti, ústavný súd musel konštatovať vo vzťahu k obdobiu, na ktoré dopadá skorší nález, že v tejto časti bola vec už ústavným súdom meritórne preskúmaná a skorší nález vo vzťahu k ním riešenému obdobiu predstavuje prekážku rozsúdenej veci. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 1 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

17. Predmetom konania v posudzovanej veci je úprava pomerov medzi sťažovateľmi ako spoluvlastníkmi pozemkov pod neoprávnenou stavbou bytového domu a vlastníkmi neoprávnenej stavby bytového domu, pričom ústavný súd už v skoršom náleze konštatoval, že predmet konania tvorí štandardnú agendu všeobecných súdov. Zároveň uviedol, že konanie považuje za skutkovo náročnejšie vzhľadom na značný počet subjektov na strane žalovaných a ich časté zmeny súvisiace s prevodom/prechodom vlastníckych práv k nehnuteľnosti.

18. Čo sa týka správania sťažovateľov, je zrejme, že sťažovatelia po vydaní skoršieho nálezu aktívne využívali všetky právne prostriedky na uplatnenie svojich práv, čo nesporne prispelo k dĺžke konania. Ústavný súd zohľadňuje, že sťažovatelia ako strana sporu majú nesporne právo na procesné úkony, ktoré v napadnutom konaní urobili, na druhej strane však poukazuje na to, že za predĺženie konania v dôsledku uplatnenia procesných práv sporových strán nemožno pripísať zodpovednosť na vrub súdu konajúcemu vo veci.

19. Vo vzťahu k postupu súdu ústavný súd posudzoval dĺžku konania od právoplatného nálezu ústavného súdu (22. júla 2021), teda takmer štyri roky. Do troch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu okresný súd rozhodol čiastočným rozsudkom (5. októbra 2021). Následne na podklade odvolania 15. marca 2022 predložil vec odvolaciemu súdu, ktorý rozsudkom z 31. júla 2024 odvolaním napadnutý čiastočný rozsudok okresného súdu potvrdil. Spis sa na odvolacom súde nachádzal od 15. marca 2022 do 22. augusta 2024 okrem obdobia od 3. mája 2023 do 28. júna 2023 (necelé dva mesiace), keď bol predložený okresnému súdu na vyhotovenie opravného uznesenia. V dispozícii krajského súdu sa teda nachádzal dva roky a tri mesiace. Po rozhodnutí a vrátení veci okresnému súdu ten vo zvyšnej časti žaloby rozhodol rozsudkom z 29. októbra 2024, proti čomu podali sťažovatelia (25. novembra 2024) a aj žalovaní odvolanie. Sťažovatelia súbežne podali aj dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 31. júla 2024. Okresný súd po vykonaní potrebných úkonov vec predložil 3. februára 2025 dovolaciemu súdu. Zároveň 10. apríla 2025 vyzval strany sporu na vzájomné vyjadrenia k podanému odvolaniu. Z dopytu na okresnom súde ústavný súd zistil, že vyjadrenia sporových strán k podaným odvolaniam mu boli doručené a budú predložené odvolaciemu súdu po tom, ako dovolací súd rozhodne o dovolaní.

20. Ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 20. mája 2025, teda viac ako tri mesiace po tom, ako okresný súd dovolanie sťažovateľov predložil na rozhodnutie dovolaciemu súdu. Právna vec sťažovateľov sa v čase doručenia ústavnej sťažnosti už na okresnom súde nenachádzala a okresný súd tak označené práva sťažovateľov porušovať nemohol.

21. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému postupu okresného súdu pri predkladaní veci odvolaciemu súdu je zrejme, že po podaní dovolania sudca uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o odvolaniach po rozhodnutí o dovolaní. Takýto postup sudcu okresného súdu sa nejaví ústavnému súdu ako neúčelný. V tejto situácii je nutné počítať so zúžením nazerania na dovtedajšiu „*právnu neistotu*“ sťažovateľov týkajúcu sa rozhodovania o podaných odvolaniach, keďže výsledok dovolacieho konania vo veci samej by mohol zásadne ovplyvniť i otázku týkajúcu sa odvolaní, t. j. rozhodnutím dovolacieho súdu by mohlo dôjsť k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu, na ktoré nadväzoval druhý rozsudok okresného súdu vo veci sťažovateľov napadnutý aktuálne odvolaním.

22. Sťažovatelia tiež namietajú ako nehospodárny a neúčelný postup okresného súdu, keď rozhodol čiastočným rozsudkom, teda vo dvoch fázach, a nie o celej nimi podanej žalobe jedným rozsudkom. Tento postup sám osebe nemožno hodnotiť ako neefektívny s ústavnoprávnym dosahom na označené práva podľa ústavy a dohovoru, navyše v situácii, keď odvolací súd čiastočný rozsudok potvrdil.

23. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti a postupu okresného súdu po právoplatnosti skoršieho nálezu ústavného súdu konštatuje, že okresný súd konal priebežne. Ústavný súd v okolnostiach prípadu nevyhodnotil postup okresného súdu v tomto období za nezlučiteľný

s právami podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

25. Napokon ústavný súd uzatvára, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby v budúcnosti po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu